

Lausunto sivistysvaliokunnalle, 12.2.2024

Finlands Svenska Skolungdomsförbundet FSS rf

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Negatiivisen kehityssuunnan seurauksena nuorten oppilaiden perustaitojen osaamisessa ja mobiililaitteiden häiriötekijöinä koetuissa kokemuksissa (PISA 2022), erityisesti matematiikan tunneilla, katsomme, että mobiililaitteiden käytön rajoittaminen oppituntien aikana voi olla perusteltua. On tärkeää, että kaikilla oppilailla on turvallinen oppimisympäristö, ja lainsäädännön tulisi pyrkiä tähän säätelemällä häiriötekijöitä.

Ehdotettu muutos 29 §:ssä huomioi sekä mobiililaitteiden käytön opetustarkoituksiin että lääketieteellisiin syihin, ja ottaa siten huomioon poikkeukset ja erityiset olosuhteet.

Opetusta voi hyödyttää se, että opettajille ja rehtoreille annetaan laissa valtuudet ottaa pois myös mobiililaitteet tilanteissa, joissa ne aiheuttavat häiriöitä opetuksessa.

FSS suhtautuu osittain myönteisesti ehdotettuun muutoksen muotoon. Mobiililaitteiden käytön rajoittaminen oppitunneilla muuhun kuin opetuksellisiin ja lääketieteellisiin tarkoituksiin sekä opettajien ja rehtorien valtuuttaminen takavarikoimaan laitteet, jos ne häiritsevät opetusta, on tervetullutta, edellyttäen, että tälle on vahvat perusteet. Samoin on myönteistä, ettei rajoitus koske suoraan välittömiä taukoja ja ruokailuja, mutta on valitettavaa, ettei selkeitä kansallisia linjauksia näihin ole laadittu. Sen sijaan kansallinen mobiililaitteiden salliminen tauoilla voisi olla suositeltavaa, ennemmin kuin nykyinen ehdotus, jossa koulutuksen järjestäjät päättävät asiasta itse. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa oppilaat eivät saa käyttää mobiililaitteitaan lainkaan koulupäivän aikana. Tämä on ongelmallista, sillä tauot on tarkoitettu rentoutumiseen, ja osa oppilaista rentoutuu parhaiten juuri mobiililaitteidensa avulla, jotka ovat myös monille turvatekijä. Tämä on ollut toistuva teema, kun FSS on tavannut ja keskustellut yläkoulujen oppilaiden kanssa kouluvierailujen yhteydessä. FSS vaatii siksi laissa määrättävän mobiililaitteiden käytön sallimisesta taukojen aikana. Oppilailla tulisi olla tämä oikeus tasapainona oppituntien aikaiselle rajoitukselle. FSS toivoo, että kaikki tämän kaltaiset rajoitukset laaditaan tulevaisuudessa yhteistyössä oppilaiden kanssa.

Aluehallintoviraston jatkossa toimiminen ulkoisena valvontaviranomaisena esi- ja perusopetuksessa on suotavaa. On äärimmäisen tärkeää, että näin haavoittuvassa asemassa oleva ryhmä kuin lapset saa taattua oikeutensa korkealaatuiseen koulutukseen. Lisäksi on hyvä, että valvonta muuttuu nyt myös ennakoivaksi eikä

perustu pelkästään vanhempien tekemiin ilmoituksiin. Tämä palvelee oppilaiden oikeutta saada tukea ja opetusta.

Ehdotus fyysisesti aktiivisen elämäntavan edistämiseksi on erittäin positiivinen. Hyvä fyysinen terveys voi heijastua parempaan psyykkiseen hyvinvointiin sekä parantuneisiin oppimistuloksiin, ja on siksi kannattava sijoitus. Tämä on erityisen tärkeää huomioiden heikentyvät PISA-tulokset ja sen, että lapset liikkuvat keskimääräisesti suosituksia vähemmän. Lakiesitys ei kuitenkaan yksityiskohtaisesti selvennä, miten fyysisesti aktiivisen elämäntavan edistämistä toteutetaan kouluissa. On epäselvää, miltä toiminta käytännössä näyttää, miten varmistetaan inklusiivisuus erityistarpeita omaaville oppilaille sekä miten kouluissa saavutetaan kansallinen yhteneväisyys. Lisäksi suunnittelu ja toteutus tulevat todennäköisesti vaatimaan resursseja, joten koulut tarvitsevat rahoitusta tähän tarkoitukseen.

Utkast till regeringens proposition med förslag till ändring av lagen om grundläggande utbildning

Till följd av den negativa trenden gällande färdigheter i baskunskaper bland unga elever samt påvisade upplevelser av mobila enheter som störningsmoment (PISA 2022) under framförallt matematiklektioner, anser vi att en begränsning i användningen av mobila enheter under lektionstid kan vara befogat. Det är viktigt att ha en trygg studiemiljö för alla elever, och lagstiftningen bör därmed sträva efter detta genom att reglera störningsmoment.

Den föreslagna förändringen i 29 § beaktar såväl användning av mobila enheter i undervisningssyften som i medicinska syften, och tar därmed undantag och speciella omständigheter i hänsyn.

Det kan gynna undervisningen att lärare och rektorer i lag tilldelas befogenheter att frånta även mobila enheter i situationer där dessa fungerar som störningsmoment i undervisningen.

FSS förhåller sig något positivt till formatet som förändringen införs genom. Att begränsa mobila enheter under lektioner för annat än undervisning och medicinska syften, och ge lärare och rektorer befogenheter att beslagta mobilen ifall den är störande under lektionen är välkommet, förutsatt att det finns starka grunder till detta. Det är lika välkommet att begränsningen inte direkt gäller raster och matpauser, men något beklagligt att tydliga nationella riktlinjer för dessa inte upprättas. Istället kunde ett nationellt tillåtande av mobila enheter under raster vara att rekommendera, snarare än det nuvarande förslaget om att utbildningsanordnare för sig fattar beslut om raster och matpauser, vilket kan innebära att elever i vissa skolor inte får använda mobila enheter överhuvudtaget under skoldagen. Detta är problematiskt eftersom raster är till för avkoppling, och en del av eleverna kopplar av på bästa sätt just via sin mobila enhet, som dessutom är en trygghet för många. Detta har varit ett återkommande tema då

FSS har träffat och diskuterat med högstadiel elever under skolbesök. FSS efterlyser därmed ett tillåtande av användning av mobila enheter under raster i lag. Eleverna bör ha denna rättighet som balans till begränsningen under lektionerna. FSS önskar att alla begränsningar av denna natur i framtiden görs i samarbete med eleverna.

Att regionförvaltningsverket i fortsättningen fungerar som en extern tillsynsmyndighet för förskole- och grundutbildningen är att föredra. Det är av yttersta vikt att en så utsatt grupp som unga barn får sin rätt till utbildning av hög kvalitet säkerställd. Att övervakningen nu dessutom blir proaktiv, och inte enbart beroende av anmälan av föräldrar, tjänar syftet att trygga tillgång till stöd och undervisning för eleverna.

Förslaget om en fysiskt aktiv livsstil är mycket positivt. En god fysisk hälsa kan förväntas återspeglas i en god psykisk hälsa samt förbättrade inlärningsresultat, och är därmed värt att satsa på. Detta särskilt med tanke på sjunkande PISA-resultat och det faktum att barn i genomsnitt rör på sig mindre än rekommenderat. Propositionen går dock inte in på detaljer gällande hur förslaget om en fysiskt aktiv livsstil tillämpas i skolorna. Det förblir oklart hur verksamheten kommer att se ut i praktiken, hur man säkerställer inklusivitet med tanke på elever med specialbehov samt hur man uppnår nationell enhetlighet i skolorna. Dessutom lär planeringen och verkställandet kräva resurser, och skolorna kan därmed antas behöva finansiering för ändamålet.

Niko Partanen, puheenjohtaja / ordförande

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf

Lisätiedot / Tilläggsinformation

*Poliittinen asiantuntija / politiskt sakkunnig Simon Blomfelt,
simon.blomfelt@skolungdom.com*